

Hoe maken Oeverzwaluwen hun nestgang in de Bunschoter Wand?

Al heel wat keren heb ik aan de Bunschoter Wand gezeten om daar de Oeverzwaluwen te fotograferen, maar sinds ik video-opnamen maak en daarbij een lange telelens gebruik, heb ik nauwkeurig kunnen bekijken hoe Oeverzwaluwen hun nestgang maken. Ik maak daarbij gebruik van een telelens met vast brandpunt met een optische vergrotingsfactor van 48. Door de sterke vergrotingsfactor zijn veel details te zien. Reeds bij het maken van de film kan men de ontwikkelingen goed volgen op het scherm. Daarna komen ook bij de vertoning van de film nog veel details tevoorschijn. Hieronder de gang van zaken bij het maken van de nestgangen. Het verloop heb ik in vier afzonderlijke fasen ondergebracht.

Fase een

Als de vogels aan de wand aankomen, verkennen ze eerst de grond van de wand door er tegenaan te gaan zitten, hangend aan hun nagels en steunend op hun staart. Daarbij krabben zij met hun snavel over de wand om te kijken of de plek geschikt is om er een nestgang te gaan maken. Is deze naar hun mening goed, dan maken zij met hun snavel een eerste begin, een klein kuiltje.

Oeverzwaluwen bij het maken van de nestgang tijdens fase 3. Foto: Wim Smeets.

Fase twee

Als ze een klein kuiltje hebben, vliegen ze even weg om vervolgens vliegend voor het kuiltje te gaan hangen als een libel, daarbij hun staart tegen de wand druk-

kend, hun vleugels heftig op en neer slaand om maar niet naar beneden te vallen en met hun nagels het kuiltje uit te breiden door er in te krabben.

Fase drie

Is het kuiltje zo groot dat ze er in kunnen gaan zitten, dan leunen zij op hun schouder en krabben zijwaarts met hun nagels het zand los en naar achteren (naar de uitgang). Na een korte poos wisselen zij van schouder en krabben aan de andere kant verder. Na dit één à twee minuten te hebben gedaan, gaan zij aan de uitgang zitten en poetsen hun verenpak. Daarbij kijkt telkens de partner toe en wisselen zij elkaar af.

Fase vier

Is de gang al wat verder gevorderd, dan wordt het zand bij elke keer dat zij naar binnen gaan achterwaarts naar buiten gewerkt met behulp van hun nagels. Het gebruik van hun vleugels om het zand naar buiten te werken heb ik niet waargenomen. Soms zitten twee vogels achter elkaar en werken zij samen het zand naar buiten. Aan de gang wordt verder gegraven door op hun zij te gaan liggen en dan zijwaarts het zand weg te krabben. Dat verklaart tevens waarom de nestgangen ovaal zijn en niet rond. De vogels gaan niet op hun rug liggen om boven het zand weg te krabben. In de eindfase, als de nestkom gemaakt is, wordt uit de directe omgeving nestmateriaal meegenomen in de vorm van grasstengels en halmen en andere kleine dorre plantedelen.

Een opmerking tot slot

Het is best mogelijk dat het graven van de nestgangen op andere plaatsen anders gebeurt. Het zand aan de Bunschoter Wand is gemengd met 5-10% klei. Mogelijk heeft dat invloed op de gebruikte werkvorm door de Oeverzwaluwen in Bunschoten.

■ Wim Smeets, e-mail: foto.smeets@casema.nl.

Baardman bijzondere vogel van onze rietvelden

De Baardman is een 'jaarvogel', hetgeen betekent dat hij het gehele jaar door waargenomen kan worden. In oudere boeken werd hij Baardmees genoemd, maar hij is in het geheel niet verwant aan de mezen. De vogel waarnemen is erg lastig, omdat ze voortdurend in beweging zijn. Het kenmerkende geluid dat ze maken, is vaak het eerste dat ons opmerkzaam maakt op deze rietbewoners. Wanneer je ze kan fotograferen is dat echt een gelukje. In de zomer zijn ze op zoek naar insecten en in de winter schakelen ze over op plantaardig voedsel, meestal rietzaden. In het algemeen beginnen ze met het eten van zaden na de rui. Ook de jongen hebben een voorkeur voor plantaardig voedsel. Het is op zich heel bijzonder dat een dier, in dit verband een vogel, over kan stappen van een insectivoor dieet naar een herbivoor dieet. Daarvoor moet de zaak binnenin wel aangepast worden. In het voorjaar schakelen ze dan weer over op insecten. Ze komen in de problemen als een zacht voorjaar wordt gevolgd door een koude periode. Hun maag kan dan niet snel even omschakelen op plantaardig materiaal en

Baardman in Zuidelijk-Flevoland, 14 oktober 2006.
Foto: Otte Zijlstra.

velen komen om van de honger doordat de insecten het tijdens de kou af laten weten. Baardmannen zijn prachtige vogels om te zien waarbij de mannetjes 'baarden' dragen. Samen bouwen ze aan het nest waar mevrouw Baardman vier tot zeven eieren in legt. Die komen na dertien dagen uit en na nogmaals dertien dagen verlaten de jongen het nest al. Ze kunnen dus soms wel vier broedsels per jaar grootbrengen.

■ Otte Zijlstra, e-mail: o.w.zijlstra@quicknet.nl

Jaap Taapken Vogelfotoparade 2007

Jaarlijks wordt door de Stichting Het Vogeljaar de traditionele vogelfotowedstrijd uitgeschreven. De resultaten van deze wedstrijd geven de lezers van *het Vogeljaar* een indruk van het werk van de beste Nederlandse en Belgische vogelfotografen. Actiefoto's hebben de voorkeur. Voor deze fotowedstrijd kunnen zowel zwartwit- als kleurenfoto's worden ingezonden. Het maximumaantal is vijf foto's per inzender. Het formaat van de foto's moet minimaal 18 x 24 cm en pertinent niet groter dan 20 x 30 cm zijn. De afdrukken moeten op glanzend papier zijn gemaakt. De foto's mogen niet al eerder elders zijn gepubliceerd of zijn aangeboden. Er zullen vier prijzen worden toegekend: Eerste prijs € 350,-, tweede prijs € 200,-, derde prijs € 125,- en de publieksprijs € 125,-. Bij de beoordeling van de inzendingen zal de redactie worden bijgestaan door enkele bekende vogelfotografen. De bekroonde foto's zullen worden gepubliceerd in één van de eerstvolgende nummers van *het Vogeljaar* die zullen verschijnen na de prijsuitreiking. Bovendien kunnen daarbij eventueel nog enkele foto's worden afgedrukt die grote waardering kregen van de jury. Alle foto's worden in een expositie getoond op de middag van de prijsuitreiking. Voorafgaande aan de prijsuitreiking kiezen de aanwezigen de naar hun mening beste foto uit deze expositie, deze foto krijgt de publieksprijs toegekend. Inzendingen voor deze fotowedstrijd moeten vóór 1 december 2007 in het bezit zijn van Wim Smeets. Elke inzending ontvangt na 1 december 2007 bericht van ontvangst van zijn of haar inzending. De aanwezige fotografen mogen op de dag van de prijsuitreiking hun door hun zelf gemaakte foto's meenemen.

■ Wim Smeets, Bachlaan 111, 3752 HG Bunschoten, (033) 298 3147, e-mail: smeets.foto@casema.nl.

Ralreiger *Ardeola ralloides*, 6 augustus 2007, Noorderhaven, Julianadorp.
Foto: O.W. Zijlstra.

Veldwaarnemingen CCLXI

Geoorde Fuut

- 15-06-07 2 Waverhoek, Vinkeveen (Utr.).
G.E. Hiemstra.
16-06-07 2 Grenspoel, Boswachterij
Appelscha (Fr.). P.J. de Boer.

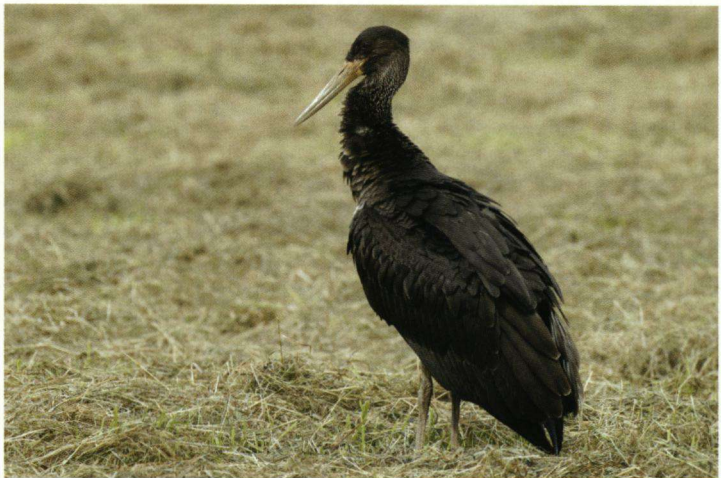
Roerdomp

- 09-05-07 1 Makkumerwaard (Fr.).
P.J. de Boer.
19-06-07 1 Kijkhut De Ral, Piaam (Fr.).
E.W.F. Brandenburg. Mannetje.

Woudaap

- 06-06-07 1 Rietputten (Z.-H.). L. Batenburg,
R. Hofman, J. Paans, N.Taal & J.
Visser. Mannetje. Op 6 juni
zagen wij 1 mannetje vliegen.
Later op de ochtend ging het
exemplaar langdurig 'zingen/
blaffen'. De soort is voor zover
bekend niet eerder in het gebied
waargenomen. Na deze
waarneming zijn zeer frequent –

vooral 's-avonds – 1 tot 2
mannetjes gehoord of gezien. Er
is zelfs een melding (19 juni) van
3 roepende mannen! Vanaf 13
juni is ook af en toe 1 vrouwtje
gezien. Minstens tweemaal zijn 2
elkaar achtereenvolgende mannetjes
gezien (territoriaal gedrag) en
eenmaal een mannetje die een
Ransuil wegjoeg (in de avond
van 22 juni). Dit is mogelijk
'broedbeschermend' gedrag. De
laatste bekende waarneming is
van 19 juli: een zingend/blaffend
mannetje. Volgens Sovon-
normen gaat het hier om een
'waarschijnlijk broedgeval'. Na
19 juli is echter niets meer
waargenomen. Broedsucces is
niet aangetoond, maar is uiteraard
ook niet uit te sluiten (van de
Roerdompen die hier al jaren

Juvenile Zwarte
Ooievaar *Ciconia nigra*,
14 augustus 2007,
Finsterwolde.
Foto: E. Winkel.

Juvenilele Grauwe Kiekendief *Circus pygargus*, 14 augustus 2007, Finsterwolde. Foto: E. Winkel.

broeden, worden ook niet elk jaar juvenielen gezien).

Ralreiger

- 15-07-07 1 Natte Graslanden, Lepelaarplassen (Fld.). P. van Wetter. Ingediend bij CDNA.
 06-08-07 1 Noorderhaven, Julianadorp (N.-H.). O.W. Zijlstra. Ingediend bij CDNA. Het dier zat er enkele weken en voelde zich hier kennelijk goed thuis.

Kleine Zilverreiger

- 03-06-07 2 Kleine Praambult, Oostvaardersplassen (Fld.). M. Stienstra.
 04-06-07 3 Oude Robbengat, Lauwersmeer (Gr.). M. Stienstra.
 09-06-07 1 Boven Spieringpolder, Brabantse Biesbosch. P. van Wetter.
 23-07-07 1 De Putten, Bergen (N.-H.). R. Costers.
 25-07-07 1 Peazumerlannen, Dongeradeel (Fr.). M. Stienstra.

Purperreiger

- 04-06-07 1 Ondermeent, Hilversum. R. Schuttenhelm.
 10-06-07 1 Nieuwe Keverdijksche Polder, Weesp. J. Groen.
 25-07-07 1 Rietputten, Vlaardingeng. L. Batenburg. Juveniel.
 27-07-07 2 Plasjes bij A1, nabij Deventer. J. Cuppen.

Zwarte Ooievaar

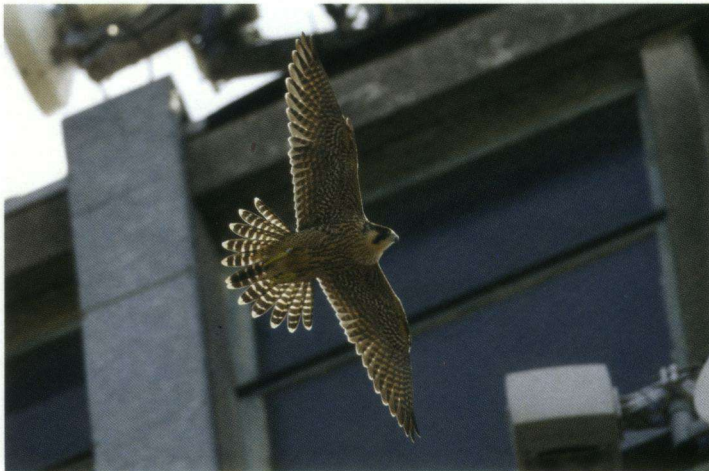
- 23-07-07 1 Veerslootslanden, Zwartewatersklooster (Ov.). P. van Wetter.
 14-08-07 1 Finsterwolde (Fr.). E. Winkel. Juveniel.

Zwarte Ibis

- 25-07-07 1 Lauwersmeer, Bantpolder NO/Zeedijk (Fr.). M. Stienstra.

Rode Ibis

- 02-07-07 1 Dreumel (Gld.). M. Koopmans.
Lepelaar
 16-06-07 4 Holtveen, Dwingelderveld (Dr.). P.J. de Boer.

Slechtvalk *Falco peregrinus*, Juveniel, 25 juli 2007, Deventer. Foto: E. Winkel.

Een paartje Slechtvalken bezig met een prooioverdracht, 13 juni 2007, Deventer.

Foto: E. Winkel.

- 26-06-07 1 Hoogkerk, Vierverlaten (Gr.).
M. Stienstra.
25-07-07 15 Peazumerlannen, Dongeradeel
(Fr.). M. Stienstra.

Flamingo

- 02-06-07 2 Ketelmeer - IJsselmonding,
Kampen (Ov.). S. Rienks.
25-07-07 4 Steile Bank (Fr.).
E.W.F. Brandenburg.

Chileense Flamingo

- 25-07-07 14 Steile Bank, Lemsterland (Fr.).
E.W.F. Brandenburg.

Wilde Zwaan

- 05-07-07 1 Lauwersmeer (Fr.). P.J. de Boer.
Mogelijk een overzomerend
exemplaar.
21-07-07 1 Diependal (Dr.). P. van Wetter.

Zwarte Zwaan

- 09-05-07 1 Workumerwaard (Fr.).
P.J. de Boer.

Indische Gans

- 15-07-07 1 Jan van den Boschpad,
Oostvaardersplassen (Fld.).
P. van Wetter.

Kleine Plevier
Charadrius
dubius,
17 juli 2007,
Zwaagwesteinde.
Foto: M. van
Kammen.

Iberische Tjiftjaf
Phylloscopus
ibericus, 15 mei 2007,
Warnsborn, Arnhem.
Foto: E. de Waard.

22-07-07 2 Lauwersmeer - Vlinderbalg (Fr.).
P. van Wetter.

30-07-07 1 Losser - Oelemars (Ov.).
P. van Wetter.

Roodhalsgans

02-06-07 1 Geestmerambacht - Noordoost,
Langedijk (N.-H.). R. Costers.

Casarca

03-06-07 6 Grote Praambult, Oostvaarders-
plassen (Fld.). M. Stienstra.

12-07-07 2 Workumerwaard (Fr). P.J. de
Boer.

14-07-07 1 Maatpolder, Eemnes (Utr.).
J. Groen.

22-07-07 4 Lauwersmeer - Vlinderbalg (Fr.).
P. van Wetter.

Krooneend

09-06-07 2 De Kampen, Blaricum (N.-H.).
J. Groen.

Brielduiker

15-07-07 12 Steile Bank (Fr.). M. Stienstra.

Rosse Stekelstaart

14-07-07 1 Moeras bij 'De Brekken',
Lemmer (Fr.).

E.W.F. Brandenburg. Mannetje.

21-07-07 1 Diependal (Dr.). P. van Wetter.

Mannetje.

Zwarte Wouw

15-05-207 1 Boswachterij Gees, Hooge Stoep
(Dr.). P.J. de Boer.

03-07-07 1 Giesbeek (Gld.). G. Strang.

Slangenarend

01-07-07 1 Uitkijktoren in het
Fochteloërveen (Fr.).
M. Stienstra.

Blauwe Kiekendief

26-07-07 1 Stichtse Putten, Zeewolde (Fld.).
J. Groen. Mannetje.

Grauwe Kiekendief

16-06-07 1 Fochteloërveen (Fr.).
M. Stienstra. Vrouwtje.

Witwangstern
Chlidonias hybrida,
19 mei 2007,
Jezuïtenwaal,
Groessen.
Foto: E. de Waard.

Uit Het Veld

14-08-07 1 Reiderwolderpolder,
Finsterwolde (Gr.). E. Winkel.
Juveniel.

Slechtvalk

13-06-07 2 Deventer. E. Winkel. Paartje
voerde prooioverdracht uit.
14-07-07 2 Echteld (N.-Br.). M. Koopmans.
25-07-07 1 Deventer. E. Winkel. Juveniel.

Kwartel

03-06-07 1 Zwaagwesteinde (Fr.).
M. Stienstra.

Kwartelkoning

16-06-07 1 Alde Feanen - Reid om 'e Krite,
Earnewâld (Eernewoude) (Fr.).
M. Stienstra.

Griel

30-07-07 1 Losser - Oelemars (Ov.). P. van
Wetter. Ingediend bij CDNA.

Steppenvorkstaartplevier

03-07-07 1 Exloërveen, Borger-Odoorn
(Dr.). P. van Wetter. Ingediend bij
CDNA.

Kleine Plevier

09-05-07 1 Industrierterrein Sneek (Fr.).
E.W.F. Brandenburg. Nest met 4
eieren. Zeer zeldzaam hier.
17-07-07 1 Zwaagwesteinde (Fr.). M. van
Kammen. Broedend op dak
fabriekspand.

Strandplevier

21-06-07 2 Afsluitdijk, Friese zijde.
E.W.F. Brandenburg. Mannetje &
vrouwkje.

Zilverplevier

25-07-07 10 Peazumerlannen, Dongeradeel
(Fr.). M. Stienstra.

Poelruiter

01-07-07 1 Lauwersmeer - Ezumakeeg-Zuid
(Fr.). M. Stienstra.

Terekrutter

22-07-07 1 Paesens - Oost (Fr.). P. van Wetter
& M. Stienstra. Ingediend bij
CDNA. Fraaie adulte vogel!

Grote Franjepoot

04-06-07 1 Lauwersmeer - Oude Robbengat
(Gr.). M. Stienstra.
04-07-07 1 Lauwersmeer - Ezumakeeg-Zuid.
M. Stienstra.

Zwartkopmeeuw

28-06-07 2 Waverhoek, Vinkeveen (Ut.).
G.E. Hiemstra.

Dwergmeeuw

31-07-07 1 Haven Lauwersoog (Fr.).
M. van Kammen.

Geelpootmeeuw

19-07-07 1 Azewijnsche Broek, Azewijn
(Gld.). G. Strang.

Reuzenster

22-07-07 1 Lauwersmeer - Oude Robbengat
(Gr.). P. van Wetter.

Noordse Stern

25-07-07 20 Peazumerlannen, Dongeradeel
(Fr.). M. Stienstra.

Witwangstern

19-05-07 1 Jezuïtenwaai, Groessen (Gld.).
E. de Waard.

Nachtzwaluw

16-06-07 2 Compagnonsbossen, Appelscha
(Fr.). M. Stienstra.

IJsvogel

21-07-07 1 Blauwe Meer, Westerveld (Dr.).
P. van Wetter.
22-07-07 1 De Putten, Bergen (N.-H.).
R. Costers.
25-07-07 1 Knarbos - West, Zeewolde (Fld.).
J. Groen.

Nachtegaal

30-04-07 1 Polder Demmerik, De Ronde
Venen (Utr.). G. Hiemstra & A.
van Uchelen. De vogel bleef de
hele maand mei regelmatig te
horen en is waarschijnlijk het
eerste broedgeval in De Ronde
Venen.

Grote Karekiet

01-06-07 1 Noordwal, Huizen (N.-H.).
J. Groen.
23-06-07 1 Oosterbierum (Fr.). P.J. de Boer.
Eerste waarneming hier sinds
vele jaren.

Iberische Tjiftjaf

15-05-07 1 Warnsborn, Arnhem.
E. de Waard.
03-06-07 1 Meerzicht, Zoetermeer (Z.-H.).
M. Stienstra.

Buidelmees

19-06-07 1 Kijkhut 'De Ral', Piaam (Fr.).
E.W.F. Brandenburg. Mannetje.

Kruisbek

01-07-07 1 Uitkijktoren, Fochteloërveen
(Fr.). M. Stienstra.

Inzenden van waarnemingen

Waarnemingen bij voorkeur inzenden via de
website [Waarneming.nl](http://www.waarneming.nl) (<http://www.waarneming.nl>) met gebruikmaking
van de werkgroep 'Het Vogeljaar'. U moet
daarvoor wel geregistreerd zijn als gebruiker
van deze werkgroep. Zie voor aanwijzingen
het Vogeljaar 53 (6): 285.

U kunt ook waarnemingen inzenden naar de
redactie, ter attentie van Gerbert Strang, e-
mail: gerbert.strang@hetnet.nl. Indien dat
niet mogelijk is per post naar: G. Strang,
Dilleveld 19, 7006 TN Doetinchem.

Zie voor de criteria voor het inzenden van
waarnemingen *het Vogeljaar* 53 (6): 286.
Inlichtingen kunnen ook verkregen worden
via Gerbert Strang of kijk op de website van
het Vogeljaar. Zie daarvoor: <http://www.vogeljaar.nl/waarnemingen.html>.

Een foto van een waarneming wordt erg op
prijs gesteld en wordt, indien geschikt, bij
selectie van de waarneming opgenomen in
het Vogeljaar.